

fraglichen Unterrichtes im Bezirke entsprechend Einfluss zu nehmen und über das verfügte seinerzeit zu berichten.

Laibach, am 20. Mai 1891.

Für den k. k. Landespräsidenten:

A. Schemerl.

An die sämtlichen k. k. Bezirksschulrätbe in Krain.

Književnost.

Lansko leto sino na tem mestu skušali vzbuditi pozornost učiteljskih krogov na delovanje »Muzejskega društva za Kranjsko« in rekli, da se to društvo ravno sedaj preraja v narodno društvo. To se je deloma že obistinilo, ker letos nas je privikrat razveselilo tu s slovenskim snopičem svojih »Izveštij«. Ta 86 strani obsegajoči prvi letnik prinaša tri sestavke iz spretnega peresa g. deželnega arhivarja Antona Koblarja. Prvi slove »Drobtinice iz fur-lanskih arhivov« in podaja premnogo zanimivih beležek o kranjskih župnijah, ki bodo izvestno zamašile marsikatero luknjo v cerkveni zgodovini kranjski. Drugemu članku je naslov »O človeški kugi na Kranjskem«. V njem naštevajo g. pisatelj vse znane kuge in njih silovitost. Posebno zanimivo je čitati, kaka sredstva so oblastva zapovedovala proti kugi in kako so se tedanji zdravniki vedli proti toli nevarni morilki. Najzanimivejši pa je tretji članek »Loško go-spodstvo frižinskih škofov«, v katerem je pojasnjena skoro vsa zgodovina loškega okraja. Na podlagi urbarjev se primerjajo posestva in zemljišča iz let 1291. in 1584. s sedanjinai, tako da se lahko spozna, koliko kmetij je na novo postalo, deloma vsled trebljenja gozdov, deloma vsled razkosovanja zemljišč. Posebno važen je ta spis zato, ker pojasnjuje mnogo krajno ime, ki sedaj že ni več v navadi in se nikjer več ne čita, tako da je celo učeni Zahn take kraje, ki se nahajajo v Poljanski dolini, daleč okoli po vsem Kranjskem iskal.

V nemškem snopiču muzejskih izveštij se nahaja najpoprej spis učitelja in dopisovatelja osrednjega

poverenstva za umetniške in zgodovinske spomenike, Ivana Črnologarja o nekaterih zgodovinskih cerkvenih zgradbah po Dolenjskem. Profesor Wolsegger nadaljuje potem svoj prepis kočevskega urbarja. V manjših spisih pripoveduje profesor Rutar, kako so se Kranjci l. 1529. pred Zagrebom bojevali. Isti podaja nekaj regest iz grofovskega arhiva v Vipavi in oceno Kronesovega spisa »Die deutsche Besiedlung der österreichischen Alpenländer«. V dodatkih popravlja nekatera napačna Dimičeva tolmačenja krajnih imen ljubljanske in loške okolice (Dinitz, Der Luegger alt Lehnbuch, Mittheilungen des Musealvereins l. Jahrgang).

V drugem, prirodznanskem oddelku muzejskih izveštij se nahaja nadaljevanje prof. Vossa razprave *Mycologia Carniolica*, t. j. opis vseh do sedaj znanih gliv na Kranjskem. Za tem podaja naš rojak prof. F. Seidl v Gorici korenito razpravo o podnebju na Kranjskem, ki se bode v prihodnjem letniku nadaljevala.

Kakor je iz tega pregleda razvidno, izpolnilo je »muzejsko društvo za Kranjsko« tudi letos svojo nalogo prav dobro. Obdelovalcev raznih strani kranjskega domoznanstva mu ne manjka, le gnotne podpore dobiva premalo od posameznikov. Čim več udov pristopi društvu in ga podpre s svojo letnino, tem bolj bode razširilo svoje delovanje in tem obširnejše spise bodo prinašala »njega izvestja«.

S. R.

Naši dopisi.

Iz državnega zbora.*) (Govor gospoda državnega poslanca Fr. Robič-a v seji dne 2. maj. srpana 1891.)

Izprosil sem si besedo, da povem na kratko nekoliko o učiteljskih in ljudskih šolah; z ozirom na politični položaj pa se vendar nočem spuščati v razgovor o načelnih vprašanjih, dasi bi se pač lahko pri tem preiskavalo, je-li bilo dobro in opravičeno, da se je pri preustrojevanji naših ljudskih šol vse obstoječe prekucnilo, ne pa postopalo počasi, korak

za korakom. Resnica je, da je uprava mnogo pre-sestavljena. Krajni, okrajni, deželni šolski svet, kakšen upravni stroj!

V mestih z lastnimi statuti, kjer sta združena krajni in okrajni šolski svet, je že bolje, na deželi pa potujejo listine od krajnega do okrajnega, od okrajnega do deželnega šolskega sveta, časi tudi do ministerstva; poleg tega pa je še poprašati tu in tam konsistorij ali se oziirati na občine vsolane k dotični šoli in zahtevati poročil od šolskih vodstev. Večino teh pisem dobiva okrajni šolski nadzornik v roke, poleg

*) Po »Popotniku«.

tega pa še ina razne komisije in mora sestavljati obširne statistične izkaze.*)

Vprašam, koliko časa mu preostaja za ogledavanje šol.

Na Štajerskem se pridruži temu nedostatku še ta obžalovanja vredna posebnost, da se okrajni šolski sveti v krajevnem oziru ne vjemajo z okrajnimi glavarstvi, ampak z okolišimi okrajnih zastopov; nadzornik se mora tedaj, če je sploh oproščen poučevanja, vsak mesec udeležiti štirih do šestih sej v jako oddaljenih krajih. Preostaja mu torej le jako malo časa za nadzorovanje; navadno more šole k večjemu le po enkrat na leto obiskati, in vendar bi bil večkratni obisk tako koristen (*prav resnično!*) ne tako radi kritike, marveč radi tega, da bi deloval po vzgledu, da bi izpodbujal in na mestu vplival na razvoj krajevnega šolstva. (*Prav res!*)

Na podlagi državnega šolskega zakona se je seveda ustanovilo veliko število učiteljskih; a ni bilo primernih močij za te zavode.

Saj je jasno, da učiteljska šola more le prospevati, če jo vodi pravi mož; njegova oseba, njegov značaj je glavna stvar, njegov duh, njegovo mišljenje mora prešiniti tudi sodelavce njegove. On mora vedeti pridobiti si zaupanje svojih gojencev, mora pa tudi popolnoma več biti nalogi ljudske šole ne le teoretično, temveč tudi praktično.

Ne smemo se torej čuditi, da se je, posebno v začetku, pri nameščanju tako važnih služeb pogostokrat zelo grešilo. Doktorski naslov je že sam po sebi najbolje priporočal za mesto učiteljskega ravnatelja, da si se mož nikdar ni pečal s pedagogiko, ali pa poznal pomen pedagogike komaj po imenu. Priznavamo sicer strokovnjaško vrlino teh mož, vendar pa uspešnega pedagoškega delovanja ni bilo zapaziti. Četokrat so se pečali s postranskimi malenkostimi, a pri tem so jim izginili ideali. Na drugi strani pa se je v svojem času namestil n. pr. na učiteljski pri sv. Ani na Dunaji odličen pedagoški pisatelj kot učiteljski vzgojitelj a brez šolske prakse, in kmalo se je pokazalo, da je pač vedel povedati, kako se to ali ono dela a sam izvrševati tega ni znal. (*Čujte, čujte! na desni.*)

Dalje so se vporabile začetkom tudi učne moči iz inozemstva na naših učiteljskih. Da to ni bilo prav, je pač, kakor mislim, jasno (*Tako je! na desni.*) Usojam si tole navesti, ne morda da bi komu kaj očital, ampak le v dokaz temu, kako važno in težavno je pravo pogoditi pri umeščanju takih učiteljskih mest; vendar pa moram z veseljem in resnici na ljubo dostaviti, da se je Nj. ekselencija sedanji minister za uk in bogočastje v tem oziru pokazal prav srečnega.

Bistveni del vsakega učiteljskega je vadnica. § 27. državnega šolskega zakona pravi o tej stvari: »Zur praktischen Ausbildung der Zöglinge besteht an jeder

Lehrerbildungsanstalt eine Volksschule als Uebungs- und Musterschule«.

Sicer se zove ženskemu učiteljskemu v Gorici pridružena petrazredna dekliška šola tudi vadnica, v istini pa to ni, ker se vsaj na srednji in zgornji stopnji te vadnice rabi drugi učni jezik nego je oni, v katerem morajo kandidatkinje poučevati pozneje.

Ustrežaje želji svojih tovarišev iz Primorskega omenim, da v Trstu še zdaj ni nobene slovenske ljudske šole, da si se je zanjo prosilo že večkrat in s primerno utemeljitvijo. (*Čujte, čujte! na desni.*)

Usojam si dalje Nj. ekselencijo gosp. naučnega ministra opozarjati na pomanjkanje učiteljskih močij, katero nahajamo po Štajerskem posebno po Spodnjem Štajerskem. V enem samem šolskem okraju — in kakor sem prej omenil, so šolski okraji po Štajerskem mnogo manjši nego po drugih kronovinah — nedostaja sedaj deset učnih močij oziroma deset podučiteljskih mest, in število tistih slovenskih učiteljskih pripravnikov, ki delajo koncem tekočega šolskega leta izpit za svoj poklic, znaša deset, tako da more to število ustreči komaj potrebi jednega okraja. (*Čujte! na desni.*) Večina kandidatov pa je po okrajnih ustanovah navezanih na gotove okraje, tako da ostane za dotični okraj le jedna učna moč, devet mest pa ostane praznih.

Vsled tega učiteljskega pomanjkanja, ki se čuti po Štajerskem še posebno, ker se je ustanovilo mnogo novih šol in razširilo že obstoječih, je res čudno, da je o svojem času štajerski deželni šolski svet mogel predlagati, naj bi se opustila pripravnica v Mariboru. Ta se je sicer na novo osnovala, a posledice čutimo še sedaj.

Da bi se dobile potrebne učne moči, je neobhodno potrebno, da se dovoli večje število državnih ustanov in v večjih zneskih. (*Tako je! na desni.*) Jaz se popolnoma strinjam s tem, da se oddajajo take podpore le vrednim, in da se vključijo pomanjkanju učiteljev iztrebijo z vso strogostjo vsi nesposobni elementi, vse osebe slabega značaja iz učiteljskega. Posebno v začetku, ko se je bil izdal šolski zakon, je prišlo v učiteljske od vseh strani veliko število takih ljudi, ne morda iz ljubezni do poklica, ampak ker jih drugod nihče ni maral.

Pri tej priložnosti naj še opozorim na prikazen, da dajejo pripravljalni razredi navadno, vsaj v pravstveno-verskem oziru za učiteljskega boljši material kot srednje šole (*Prav res! na desni.*), in to bi za služilo, da bi se uvaževalo, bi-li ne bilo koristno, če bi se ti pripravljalni razredi nekako razširili in preustrojili. (*Dalje prih.*)

Iz Postojine. — (Konferencija.) Dne 8. mal. srpana je bila običajna navadna učiteljska konferencija za postojnski okraj v šolskem poslopiju v Postojini.

Razven dveh tovarišev, koja zaradi bolezni nista mogla priti, bili smo vsi prisotni. Točno ob napovedani uri otvori predsednik konferencije, okrajni

*) Kaj pa na Kranjskem, ko nima nobeden nadzornik dopusta?

šolski nadzornik g. Janez Thuma zborovanje s prijaznim pozdravom na navzoče. V prelepih besedah pozdravi tudi prisotnega okrajnega glavarja, preblagorodnega gospoda markija F. Gozanijsa, zahvaljuje ga na njegovi blagohotni naklonjenosti do učiteljstva. Proseč ga, da bi isto naklonjenost še v prihodnje učiteljstvu ohraniti blagoizvolil, ga zagotavlja, da smo mu vsi iz dna srca hvaležni; zvesti in udani podložniki in v ta znak mu zakliče trikratni »živijo«.

Na to se spominja g. predsednik z ganljivimi besedami pokojnih nadučiteljev Alojzija Lavrenčiča in Filipa Keteja, koja sta v tekočem šolskem letu umrla ter pozivlje vse navzoče, da v znak žalosti vstanejo. (Se zgodi.)

Dalje se spominja vladnega svetnika v p. prebl. g. Antona pl. Globočnika, ki je v tem letu stopil v pokoj, ter tuokrajnemu učiteljstvu v dobrem spominu, ker je celih 22 let služboval v tem okraji ter bil učiteljstvu vedno naklonjen.

Na to omenja g. predsednik, da je v tekočem šolskem letu šel v pokoj tudi mnogozaslужni deželni šolski nadzornik, preblagorodni gospod Jakob Smolej ter bil za njegovo zvesto službovanje in velike zasluge na šolskem polji od presvetlega cesarja odlikovan z redom železne krone III. vrste, na njegovo mesto pa imenovan gimnazijski ravnatelj, g. Josip Šuman, mož visoke izobraženosti in unet za blaginjo in korist ljudskega šolstva.

Potem opomni, da je med šolskim letom stopil v stalni pokoj starosta slovenskega učiteljstva in član vis. c. kr. deželnega šolskega sveta, g. Andrej Praprotnik ter izraža gorečo željo, da bi ga Bog še mnogo let ohranil zdravega, srečnega in zadovoljnega v čast in ponos vsemu slovenskemu učiteljstvu. (Živijo!)

Na to se poslovi v imeni zbranega učiteljstva v lepih besedah od podpisane, ki je bil na svojo prošnjo imenovan učiteljem v Ljubljani, poudarjajoč, da izgubi on kot nadzornik in nadučitelj marljivega sodelavca, učiteljstvo pa vestnega zastopnika v c. kr. okrajnem šolskem svetu. Želeč mu mnogo sreče, zakliče mu v slovo prisrčen: Z Bogom!

Svojim namestnikom imenuje g. predsednik podpisane.

Zapisnikarjema sta bila izbrana g. Rud. Horvat in gospica Viktorija Praprotnikova.

Temu je sledilo jako natančno sestavljeno poročilo nadzornikovo o stanju šol v okraji, iz kojega smo razvideli, da učiteljstvo postojinskega okraja vrlo napreduje ter si prizadeva vestno izpolnjevati vzvišeno svojo nalogo. Poročilo je bilo z velikim odobravanjem in burnim rokoploskom sprejeto.

Potem je poročal g. Štefan Primožič: »Kaj ovira dober uspeh v ponavljalnici in kako bi se morala preustrojiti, da bi dosegla svoj namen?«

Poročilo je bilo kaj marljivo sestavljeno, vendar se je zdelo nekaterim neizpeljivo, radi tega se je unela

o tej točki precej živahna debata, kojè sta se posebno udeleževala gg. nadučitelja Požar in Punčah. Prvi je hotel, da se razven drugega predloga, kojega zdolaj navajam, vse ovrže, ker ga 25letna skušnja uči, da je to neizpeljivo. Drugi se z gospodom poročevalcem še dokaj strinja, dodá pa svoj predlog, kojega je skupščina tudi sprejela. Naposled so bili tudi sprejeti vsi štirje poročevalčevi predlogi, ki se glase:

1.) Ponavljalnica naj se uredi praktičnim potrebam našega ljudstva in predznanju vseh učencev primerno.

2.) Spiše naj se za rabo v isti posebna knjiga in sicer za dečke jedna, za deklice pa jedna.

3.) V deželni zakonodaji naj se izreče obvezna 6letna šolska dolžnost, z izjemo v referatu navedeno.

4.) Pouk v kmetijstvu naj se na učiteljskih pripravnih razširi in vpelje pouk o najpotrebnejših zakonih.

5.) Dodatek g. nadučitelja Punčaha: Visoka oblastva naj ljudsko-šolskim izpustnicam dajo večjo veljavo s tem, da se mora vsakdo z istim skazati, ki hoče kako javno službo nastopiti, za katero se višjih spričal ne zahteva.

Potem je poročala gđe. M. Mlakar: »Kako je treba učitelju v prvem šolskem letu postopati, da si prisvoje učenci dobro podlago v branji in pisanji?«

Gospica poročevalka je svojo nalogo rešila prav izvrstno ter žela občno pohvalo. Občna želja je, da pošlje svoj referat »Učit. Tovarišu.«

Za tem poročilom je g. predsednik odstopil predsedništvo svojemu namestniku ter poročal o stanju okrajne učiteljske knjižnice.

Med drugim je povedal, da šteje knjižnica 942 knjig v 1095 zvezkih. Letos je narasla za 77 knjig v 86 zvezkih.

Pregledovalcema računov se izvolita gg. Kostanjevec in Zaman.

Ko je g. predsednik prevzel zopet predsedništvo, volil se je knjižnični odsek in stalni odbor. V prvega bili so določeni z vsklikom postojinski učitelji, v stalni odbor pa gg. Zarnik, Grosman, Josin in Primožič.

Potem je bila volitev treh odposlancev v deželno konferencijo. Izvoljeni so bili gg. nadučitelji Kavčič, Tomšič, in Zarnik.

Za to volitvijo volil se je jeden zastopnik učiteljstva v c. kr. okrajni šolski svet za ostalo dobo treh let namesto podpisane.

Pred vsem moram resnici na ljubo povedati, da je bila volitev popolnoma prosta; pritiska in upliva ni bilo. Oddanih je bilo 46 listkov. Ker je pa bilo pet kandidatov za jeden sam sedež, zato ni dobil nihče absolutne večine. Naj več glasov je dobil g. Št. Jelenec in sicer 21; potem so dobili še gg.

*) Prosimo! --

Ured.

Mrcina 9, Tomšič 6, Kostanjevec 5 glasov in Požar 4 glasove. V ožji volitvi med g. Jelenecem in g. Mrcino je dobil prvi 26, drugi pa 16 glasov; izvoljen je bil torej g. Štipko Jelenec.

S tem je bil dnevni red dognan. G. predsednik zahvaljuje gg. poročevalce za trud in poslušalce za pozornost ter vspodbuja učiteljstvo k vestnemu splovanju svojih dolžnosti sebi v čast ter v prid in blaginjo národa in zaključí zborovanje s trikratnim slavklicem na presvetlega cesarja. Učiteljstvo temu krepko in navdušeno pritruje ter zapoje potem cesarsko pesem. Na to zahvali podpredsednik gospoda predsednika za izvrstno in nepristransko vodstvo konferencije ter mu zakliče trikratni živijo!

Po konferenciji se je izplačala potnina in potem smo imeli skupen obed pri g. nadžupanu Vičiču, pri kojem so nas počastili gg. okrajni glavar, deželni poslanec in član okrajnega šolskega sveta Hinko Kavčič in mnogo postojinske gospode.

Ko smo se nekoliko okrepčali, slišali smo par prav lepih napitnic. G. okrajni šolski nadzornik napil je presvetlemu cesarju in g. okrajnemu glavarju, g. okrajni glavar učiteljstvu, g. Št. Jelenec gospodu okrajnemu šolskemu nadzorniku, g. Požar gospodu Hinko Kavčiču, g. Dolencec podpisancu i. t. d. Vmes so nas zabavali gg. peveci z ubranim slovenskim petjem. Sploh smo se tako izvrstno zabavali, da že mnogo let ne tako; nihče ni maral iti domov; ob 10. uri zvečer nas je bilo še čez 40 za mizo in še le potem smo se jeli poslavljati, želeč drug drugemu srečno pot in veselo svidenje! Jakob Dimnik.

Iz litljskega okraja. (Dalje.) Uradni spisi so bili razven nekaterih tednikov vsi v popolnem redu. V matriko vpisejo naj se samo v šolskem okraji stanujoči za šolo godni otroci; tudi taki, kateri kako drugo sosedno šolo obiskujejo. V zapisnik (katalog) pa naj se vpisejo samo tisti, kateri dotično šolo resnično obiskujejo. V ponavljavni šoli naj se najbolj goji branje, spise in računanje — za življenje najpotrebnejši predmetje. Kmetijstvo se da z uspehom učiti le tam, kjer je šolski vrt; brez šolskega vrta se ne da veliko doseči. V našem okraji je še 8 šol brez šolskega vrta.

Po končanem poročilu nam je prečital gospod nadzornik uradne dopise in odloke, med temi tudi odlok c. kr. ministerstva za uk in bogočastje, v katerem se priporoča gojitev ženskih ročnih del. Gospod nadzornik pravi, da je na ta dopis med drugim odgovoril, da je preslabi gojitvi tega za deklice tako važnega predmeta to uzrok, ker se dajejo za pouk v njem premajhne remuneracije, ter da se morajo tiste na vsak način povečati. (Dobro-klici.) Ukrenil bode, da se bode v proračune krajnih šolskih svetov stavile primerne svote za nakup sukanca in potrebnega pletarskega in drugega orodja ubogim učenkam. Tudi to izjavo je učiteljstvo odobravalo z dobro-klici. Naslednja točka bil je referat: »Pouk in vzgoja« ka-

terega je imel v popolno zadovoljnost vseh g. učitelj Kremžar. Za tem je referiral g. nadučitelj Jeglič o rečni in slovnični obravnavi berilne vaje: »Hvaležni rejenec«. Ko je končal, začela se je debata o tem predmetu. G. učitelj Razpotnik omeni, da ni nikakor prav, prej zahtevati prosto pripovedovanje o vsebini obravnavane berilne vaje in šele potem zapisati vprašanja na tablo. Če že hoče g. referent posluževati se vprašanj, naj bi to obratno storil; sploh pa misli g. Razpotnik, da bi se smelo na dvorazrednici v višjem oddelku zahtevati pripovedovanje brez vprašanj, saj to zahtevajo še jednorazredničarji. Kar se tiče slovniške obravnave meni, da je taka, kakoršno je g. referent nam kazal, umestna za spodnjo gimnazijo, nikakor pa za dvorazredno ljudsko šolo. G. učitelj Bartel meni, da bi bilo veliko bolje, ako bi bil g. Jeglič izpeljal svoj referat z otroci v pričo učiteljstva, stvar bi se potem drugače pokazala. G. nadučitelj Zajec (tudi dvorazredničar, kakor g. referent) interpelira g. Jegliča, v katerem času da je mogoče na ta način obravnavati to berilno vajo. To je mogoče prav konci leta in še takrat ne veruje, da bi g. referent tako manipuliral s priredjem in podredjem, kakor je storil v svojem referatu. Sploh trdi, da je g. Jeglič preveč zahteval od dvorazrednice. K sklepu debate imel je še g. poročevalec besedo, v kateri je odgovarjal g. Razpotniku rekoč, da na svoji šoli ni našel toliko sposobnih otrok, da bi vsebino berilne vaje napisali brez stavljenih vprašanj; g. nadučitelju Zajcu pa, da se ima tako obravnavati konci leta ter da ni preveč zahtevanega v njegovem referatu: kajti če otroci vedo kaj je glavni in kaj odvisni stavek, vedeli bodo tudi kaj je priredje in kaj podredje.

Sedaj se je prešlo k 5. točki dnevnega reda: »Poročilo o podrobnih učnih načrtih za realije«. Ker se — razven referata g. nadučitelja Ravnikarja za dvorazrednice — lanski referati niso potrdili od visokega c. kr. deželnega šolskega sveta, postavili so se taisti še letos na dnevni red. Referirali so kakor lani za štirirazrednice g. nadučitelj Adlešič, za trirazrednice g. nadučitelj Škrbinec in za jednorazrednice g. učitelj Svetina. Referat g. Adlešiča bil je brez debate sprejet. Pri referatu g. Škrbinca oglašil se g. nadučitelj Gross menec, da se njemu preveč zdi obravnavati iz prirodoznanja čez 80 iz zemljepisja in iz zgodovine pa čez 90 berilnih vaj; mladino je treba razbremeniti ne pa obremeniti. G. Škrbinec pravi, da se njemu samemu veliko zdi pa da je moral napraviti referat tako, ker njegov vlaški, ni bil tako obsežen, od visokega c. kr. deželnega šolskega sveta ni bil potrjen in ker je podrobni učni načrt, katerega so napravili za kriški okraj ravno tako sestavljen. G. nadzornik opomni, da je načrt maximum, kateri naj se skuša doseči, vendar se pa nikakor zahtevati ne more, da bi se popolnoma vse obravnavalo v šoli — poleg tega je vsa ta tvarina razdeljena na

dva turnusa ter je torej ni treba obravnati v enem letu. Na to oglasi se g. učitelj Čerin trdeč, da bi bilo dobro določiti, katere pripovedke se smejo v šoli pripovedovati, ker ni vse sposobno za otroke.

V izgled je povedal dve taki neprimerni pripovedki, kateri sta se baje pripovedovale v nekeji šoli. Referat g. Svetine je bil vsprejet brez debate.

(Dalje prih.)

Iz kranjskega okraja. (Konferencija). Dne 22. malega srpana t. l. smo imeli učitelji kranjskega okraja svoje uradno učiteljsko zborovanje v mestni hiši v Kranji. C. kr. okrajni šolski nadzornik g. A. Žumer otvori točno ob 9. uri konferencijo, pozdravi navzoče učitelje in učiteljice, posebej pa še preč. g. dekana kranjskega Ant. Mežnarca in tri gg. katehete, kateri so s tem pokazali, da se zanimajo za učiteljsvo in da hočejo z njim složno delovati.

G. predsednik imenuje svojim namestnikom g. nadučitelja Fr. Pápo iz Škofje Loke.

Zapisnikarjema se z vsklikom volita gđc. Krušič in g. Gärtner.

Nato konstatira g. predsednik navzočnost 45 učiteljev in učiteljic, jedna učiteljica in trije učitelji so opravičili svojo odsotnost; omenja premembe, koje so se tekom leta izvršile pri šolskih oblastvih in med učiteljskim osebjem ter opomni na lep napredek, kojega je šolstvo v našem okraji v zadnjem letu storilo. Ustanovile, oziroma dovolile so se jednorazrednice na Primskem pri Kranji, v Retečah in na Št. Urški gori; šoli v Selcih in Predvorom sta se razširili v dvorazrednici; dekliška šola v Kranji je postala trirazredna in trirazredna šola v Cerkljah je dobila za prvi razred paralelko. V Sorici se stavi novo šolsko poslopje.

Pri uravnavi učiteljski plač je naš okraj mnogo pridobil, namreč 2350 gld., ali povprečno na jedno učiteljsko moč 4351 gld., seveda posebno zato, ker je bilo učiteljsvo v našem okraji prej zelo slabo plačano.

Ko nam še g. predsednik več ukazov višjih oblastev prečita in raztolmači, preide k svojemu poročilu. Predno pa prične, pravi, da bode govoril le v

glavnih potezah, ker mu radi obilnih opravil ni bilo mogoče nadzorovati še vseh šol.

Učiteljsvo si v obče prizadeva pouk in vzgojo povišati, s čimur je tudi doseglo, da se sme stanje zadovoljno imenovati. Gledé poslopij, notranje oprave in učil je še mnogo nedostatkov, a zboljšuje se vendar polagoma. Najslabše je pri tablah. Te bi se morale vsako leto na novo počrtniti. Snažnost je v nekaterih šolah prav lepa, le v par slučajih bi smelo bolj biti. Tudi pisarno je treba v redu imeti. Učila se zelo vničujejo radi vlažnosti. Šolska naznanila se zelo različno razdeljujejo, dajo naj se natančno v četrtrletjih, prvo četrtrletje naj obsega 3 mesece, druga pa po dva in pol. Ponavljajna šola ni sicer nikjer priljubljena, a nekaj se da doseči, torej je važna, kakor vsakdanja. Obiskovanje se je precej zboljšalo. Izpustnica naj se daje le otrokom, ki so postavnim tirjavam zadostili. Učiteljsvo naj blagovoljno pomaga krajnim šolskim svetom pri sestavi vsakoletnih računov, da jih ne bode treba po trikrat vračevati, kar se je letos v par slučajih zgodilo. Učni redi naj se pred začetkom v dveh komadih dopsiljejo v potrjenje. Ako se ni nič premenilo, naj se tudi to naznani. Učiteljsvo na večrazrednicah mora vloge na višja oblastva pōtem šolskega vodstva pošiljati, ker nimajo neposrednje zveze z njim.

Izmed uradnih spisov se kronika najbolj različno piše, zato nam g. nadzornik poda nekako navodilo, kaj in kako naj pride v njo, Matrika in tednik sta povsod v redu, le naj se vsled novejših ukazov zapiše v matriko tudi, ima li učenec stavljen kōze in dotično spričevalo. — Vložni zapisnik je zelo važna knjiga, torej naj se vselej natančno izdeluje. — Šolskim knjižnicam pripisujejo oblastva veliko važnost, torej naj se vedno popolnujejo, kjer jih pa ni, naj se ustanove. Da pa ne bode noben učitelj v skrbeh, kake knjige bi kupil, da bi bile otrokom prikladne, izdalo je vodstvo I. mestne petrazredne šole v Ljubljani v svojem »Letnem poročilu« izkaz knjig svoje knjižnice. Ta šola je namreč tako srečna, da ima v svoji knjižnici vse slovenske za otroke sposobne knjige.

(Dalje prih.)

Društveni vestnik.

Iz Postojine. (K dopisu »Naše društvo«.)^{*)} Blagoizvolite g. urednik k dopisu g. —t. sledeče v popolnitev sprejeti: »Viharne debate« so se imenovani trije (P., P., K.) res udeležili, povzročil jo je pa jedini g. Z. Za pazno lekturo 2. lista slov. pesimista se pa prav lepo zahvalim; priporočal je g. —t. svoj umotvor na nepravo adresu. »Društva imajo občne zbere zato, da se razjasnijo različna mnenja, ne pa

da hoče kdo po vsi sili učiti nas svoje nazore kot jedino prave« tako je račil pisati. Kdo pa je tako ravnal? Ali ne oni, ki so zavrgli sklep večine, da se gledé na »malo vsotico« v društveni blagajnici ustanova podpor za jedno leto odloži? Zavrgli ste ta sklep večine, češ, »saj se je to že poprej (pred kako debato) sprejelo«. Pač kuriozno! Zakaj se ne poroča čiste resnice, če se kočljiva ta stvar sproži? Kdo pa je vezal otroke brez konca in kraja? Morda dotični gospod, ki je stvarno in premišljeno stavil predlog za odložitev podporne zaloge. — Izstopil pa

^{*)} Ta dopis priobčujemo na osobno prošnjo dopisnikovega g. tovariša, da se slišita obe stranki in s tem smatramo to stvar končano. Ured.